

Vergaderjaar 2025–2026

32 849

Mijnbouw

Nr. 312

BRIEF VAN DE MINISTER VAN KLIMAAT EN GROENE GROEI

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 mei 2026

Met het oog op de energietransitie neemt het belang van toepassingen in de diepe ondergrond verder toe. De diepe ondergrond wordt bijvoorbeeld benut voor aardwarmte, zoutwinning, CO₂-opslag en de opslag van energiedragers. Deze toepassingen kunnen bijdragen aan het verduurzamen van de industrie, de gebouwde omgeving en het energiesysteem. De verschillende functies kunnen elkaar beïnvloeden of uitsluiten. Daarnaast vragen deze ontwikkelingen ook bovengronds om ruimte, bijvoorbeeld voor installaties, leidingen en aansluitingen op energie-infrastructuur. Dit kan gevolgen hebben voor andere ruimtelijke functies. Tegen deze achtergrond informeer ik u, mede namens de Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei, over de voortgang op een aantal mijnbouw-dossiers. Daarbij ga ik in op verschillende toezeggingen aan en verzoeken van de Kamer. Bij al deze dossiers staat de samenwerking tussen overheden, kennisontwikkeling en een zorgvuldige omgang met risico's centraal.

Programma Duurzaam Gebruik Diepe Ondergrond

De Kamer is afgelopen januari door mijn voorganger geïnformeerd over de planning en voortgang van het programma Duurzaam Gebruik Diepe Ondergrond (DGDO).¹ Dit programma leidt tot een integraal kader voor het gebruik van de diepe ondergrond in samenhang met andere ruimtelijke en maatschappelijke opgaven in Nederland². Dit doen we nadrukkelijk samen met de omgeving en belanghebbenden. Sinds januari zijn er belangrijke stappen gezet. Zo startte in april de terinzagelegging van de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (cNRD) voor de plan-MER. Deze notitie bakent het onderzoek af naar de milieueffecten van het toekomstige gebruik van de diepe ondergrond voor de energietransitie.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2025–2026, 32 849, nr. 293

² Voor activiteiten in de diepe ondergrond is een vergunning op grond van de Mijnbouwwet vereist. Dat begint voor de winning en opslag van (delf)stoffen op 100 meter diepte en voor de winning van aardwarmte op 500 meter diepte.

De opbrengsten van de ter inzage legging worden op dit moment verwerkt. Komende weken vinden daarnaast themasessies met belanghebbenden plaats over de activiteiten gaswinning, zoutwinning, aardwarmte en waterstofopslag. De themasessies zijn een vervolg op de regiosessies met decentrale overheden, de participatieve waarde evaluatie waaraan burgers hebben deelgenomen en maken onderdeel uit van de maatschappelijke dialoog.

Parrallel aan het programma DGDO werkt het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) aan het programma Bodem, Ondergrond en Grondwater (BOG), dat gaat over de ondiepe ondergrond. Er wordt voor beide programma's gewerkt aan een gezamenlijk hoofdstuk, waarin de huidige gezamenlijke structuurvisie ondergrond (STRONG) verankerd wordt. Onder gezamenlijk opdrachtgeverschap vinden studies plaats naar de ruimtelijke consequenties en risico's van het gebruik van de diepe ondergrond voor geothermie (aardwarmtewinning) en aanwijzing van Nationale Grondwaterreserves (NGRs).

Traject stimulering aardwarmte

Eerder is de Kamer geïnformeerd over het kabinetsbeleid rond de stimulering van aardwarmte in Nederland en de uitdagingen die zich daarbij voordoen³. Er is aangekondigd dat het Rijk een meer regisserende rol op zich neemt via de inzet van een Rijksregisseur⁴.

Conform eerdere toezegging zijn de belangrijkste thema's die de verdere opschaling van aardwarmte doen stagneren inmiddels in beeld gebracht. Het gaat daarbij onder meer om het ontbreken van voldoende aansluitende financiële instrumenten en infrastructuur, geologische onzekerheid en doorlooptijden in de vergunningverlening. Op basis van deze thema's wordt momenteel met betrokken stakeholders nader het gesprek gevoerd om te komen tot een gedeeld beeld over mogelijke oplossingsrichtingen die zorgen voor versnelling van de uitrol van aardwarmte. De motie van lid Flach over het verbeteren van het investeringsklimaat voor aardwarmteprojecten krijgt hierin een plek⁵.

Het traject resulteert in een uitvoeringsagenda met daarin concrete maatregelen en acties voor de korte- en middellange termijn. Hierbij staat zorgvuldige afstemming met de sectorpartijen, medeoverheden, kennisinstellingen en toezichthouder centraal. De oplevering van de uitvoeringsagenda is voorzien eind 2026.

Kennisontwikkeling bij Deep Geothermal Observatory Limburg

Verdere opschaling van aardwarmte vraagt niet alleen om passende financiële en bestuurlijke randvoorwaarden, maar ook om versterking van de kennisbasis over de diepe ondergrond en de mogelijke effecten van winningstechnieken.

In dat kader wordt ook ingezet op verdere kennisontwikkeling over de diepe ondergrond. Eén van de provincies waar geothermie mogelijk een rol kan spelen is de provincie Limburg. In 2022 is een proefboring in Noord-Limburg toegezegd om te onderzoeken wat de mogelijkheden voor geothermie zijn in de provincie⁶. Destijds werd géén geschikte locatie gevonden, onder meer door beperkingen in het stikstofbeleid, onvol-

³ Kamerstuk 31 239, nr. 427

⁴ Kamerstuk 32 849, nr. 296

⁵ Kamerstuk 36 800 XXIII, nr. 54

⁶ Handelingen II 2021/22, nr. 52, item 11, dossier 35531

doende afstand tot Natura-2000 gebied in Noord-Brabant en de geologische eigenschappen in Midden- en Zuid-Limburg.

In een nadere verkenning met medeoverheden is nu alsnog een locatie in beeld gekomen voor mogelijk vervolgonderzoek. Het voornemen is om in Grubbenvorst (gemeente Horst aan de Maas) een onderzoeksfaciliteit in te richten, het zogenoemde Deep Geothermal Observatory Limburg (DGOL). De locatie daar biedt de mogelijkheid om op een toegankelijke diepte onderzoek te doen, zonder dat eerdere beperkingen zich voordoen. Op deze locatie zijn omstandigheden die zich normaal gesproken veel dieper in de ondergrond voordoen. Hierdoor kan de relatie tussen de winning van aardwarmte en mogelijke bodemtrilling in verbreukte gesteenten onderzocht worden. Meer kennis over deze verbreukte gesteenten is van belang voor het winnen van aardwarmte uit diepe gesteentelagen in de ondergrond, zogenoemde ultradiepe geothermie. Bij deze vorm van geothermie worden hogere temperaturen benut die op grotere diepte in de ondergrond voorkomen.

Op dit moment werken het Ministerie van EZK, Provincie Limburg, TNO en EBN in afstemming met SodM gezamenlijk aan een onderzoeksprogramma. Onderdeel hiervan is een haalbaarheidsstudie die eind dit jaar duidelijkheid moet geven in hoeverre de locatie inderdaad bruikbaar is voor onderzoek. Daarbij wensen de partijen een intentieverklaring met elkaar te sluiten. Deze intentieverklaring wordt naar verwachting op 1 juni 2026 ondertekend.

Adviesrecht regio aangaande de afhandeling mijnbouwschade in Limburg

Een ander onderwerp waarbij het Kabinet in de afgelopen jaren intensief heeft samengewerkt met bestuurders van de provincie Limburg en gemeenten Heerlen is de afhandeling van mijnbouwschade, gerelateerd aan de voormalige steenkoolwinning, in Zuid-Limburg. De schadeafhandeling is eind december 2025 gestart en het fysieke loket van het Instituut voor Milieu, Mens, en Mijnbouw Limburg is op 2 januari 2026 geopend. Rijk en regio vinden het belangrijk om deze samenwerking voort te zetten omdat dit de bewoners en de schadeafhandeling ten goede komt.

Rijk en regio hebben onder meer afgesproken dat er maandelijks een bestuurlijk overleg zal plaatsvinden waar alle facetten van de schadeafhandeling kunnen worden besproken. De gedeputeerde van de provincie Limburg zit dit bestuurlijk overleg voor. Er is afgesproken dat de adviezen van de regio aangaande de schadeafhandeling een vast onderdeel zijn van het bestuurlijke overleg. Op die manier wordt geborgd dat de uitvoering van de schadeafhandeling regionaal verbonden blijft, en wordt invulling gegeven aan het adviesrecht van de regio. Hiermee heeft het kabinet invulling gegeven aan de vraag van lid Vermeer (BBB) tijdens het commissie debat over Mijnbouw op 3 april 2025 over het adviesrecht van de regio⁷.

Vervolg CO₂ Afvang, Transport en Opslag (CATO)-programma

Kennisontwikkeling is nodig voor toepassingen in de diepe ondergrond die bijdragen aan de energietransitie, zoals CO₂-opslag en koolstofbeheer. TNO heeft via het CATO-programma, welke gericht is op CO₂-afvang, -transport en -opslag, deze rol sinds 2004 vervuld. Omdat de huidige subsidieperiode voor dit programma is afgelopen, is het kabinet voornemens om een nieuwe subsidie aan TNO te verstrekken van € 600.000 voor de periode 2026–2029. Daarmee worden activiteiten om de

⁷ TZ202504-035

kennissgemeenschap te onderhouden en verder uit te bouwen voor drie jaar voortgezet en wordt tevens het bereik verbreed van enkel CCS naar alle koolstofbeheersmaatregelen, zoals ook CCU en koolstofverwijdering.

Gebiedsproces Zuidwending

Uw Kamer vroeg tot slot begin dit jaar aandacht voor de beroepen die de provincie Groningen had ingesteld op 12 november en 16 december 2025 tegen de besluiten op de winningsplannen van Nobian in Zuidwending en Heiligerlee. Dit vanwege de samenhang met de maatwerkafspraken die o.a. bijdragen aan verduurzaming en CO₂-reductie.

De provincie Groningen heeft op 21 april 2026 besloten om de beroepen in te trekken.⁸ Aangezien de beroepen zijn ingetrokken, beschouwt het kabinet de motie van leden De Groot en Jumelet daarmee als afgedaan⁹. Dit betekent dat Nobian de Zoutwinning bij Zuidwending en Heiligerlee kan voortzetten tot en met 2035.

Hierbij is belangrijk te benadrukken dat de zoutwinning veilig en verantwoord gebeurt. Het gebiedsproces Zuidwending onder leiding van provincie Groningen waarover ik u eerder informeerde is inmiddels gestart¹⁰.

De Minister van Klimaat en Groene Groei,
S. van Veldhoven-van der Meer

⁸ <https://www.provinciegroningen.nl/actueel/nieuws/nieuwsartikel/provincie-groningen-trekt-beroepen-zoutwinning-heiligerlee-en-zuidwending-in/>

⁹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2025–2026, 32 849, nr. 306

¹⁰ Tweede Kamer, vergaderjaar 2025–2026, 32 849, nr. 296